

Reakcia na incident

Ak už v organizácii zistíte prítomnosť ransomvéru, vykonajte prvotné kroky plánu reakcie na incident:

- ✓ Infikované koncové zariadenia umiestnite do karantény, čím zabránite laterálnemu šíreniu infekcie a izolujete ich na forenzné účely
- ✓ Ak plánujete vykonať právne kroky voči útočníkom, k tzv. neopakovateľným úkonom odporúčame prizvať súdneho znalca.
- ✓ V rámci aktivácie plánu reakcie na incident:
  - a) transparentne, efektívne a bez paniky komunikujte so všetkými zainteresovanými stranami,
  - b) bezodkladne zvolajte tím reakcie na bezpečnostné počítačové incidenty a informujte externé tímy CSIRT (ak ide o incident u prevádzkovateľa základnej služby, nezabudnite kontaktovať aj národnú jednotku CSIRT a SK-CERT),
  - c) identifikujte potenciálny dopad incidentu,
  - d) o incidente informujte vedenie organizácie,
  - e) do riešenia incidentu zapojte právne oddelenie a ďalšie relevantné subjekty (napr. poisťovňu),
  - f) informujte vašich zákazníkov a v prípade, že sa incident týka osobných údajov, informujte aj konkrétne dotknuté osoby,
  - g) členom tímu reakcie na bezpečnostné incidenty umožnite nerušene vykonať všetky opatrenia potrebné na zotavenie z incidentu.

Zotavenie z incidentu

- ✓ Nepripájajte infikované koncové zariadenia k sieti. S ohľadom na možnú stratu volatilných dát ich nevypínajte.
- ✓ Detailne si premyslite nasledujúce kroky a celý proces obnovy tak, aby nemohlo dôjsť k poškodeniu zálohy dát.
- ✓ Vykonajte obnovu infraštruktúry, systémov a aplikácií z čistých, vopred pripravených bitových obrazov.
- ✓ Neplaťte výkupné za ransomvér. Ani zaplatenie výkupného vám totiž nezaručí, že svoje dáta získate naspäť.
- ✓ Využite existujúce znalosti na dešifrovanie škodlivého softvéru a obnovu dát. Pokiaľ nedisponujete potrebnými znalosťami, neváhajte k riešeniu prizvať expertov zvonka.
- ✓ Zaznamenávajte si všetky podrobnosti zistené počas obnovy (čas, odchýlky, zmeny atď.).

Post-incidentné aktivity

- ✓ Ak plánujete vykonať právne kroky voči útočníkom, objednajte si znalecký posudok od súdneho znalca. Zoznam znalcov nájdete na stránke Ministerstva spravodlivosti SR.
- ✓ Zapojte do ďalšieho riešenia incidentu oddelenie, ktoré (ak tak rozhodne vedenie organizácie) bude zodpovedné za ďalšie právne pokračovanie.
- ✓ Zapojte do ďalšieho riešenia incidentu právne oddelenie komunikácie a oddelenie zodpovedné za vzťahy so zákazníkmi.
- ✓ Venujte čas spoločnému preskúmaniu poznatkov získaných počas obnovy dát a zotavenia sa z incidentu s cieľom zlepšiť procesy reakcie na budúce incidenty.
- ✓ Ošetrte všetky zraniteľnosti, ktoré viedli alebo napomohli k vniknutiu ransomvéru.
- ✓ Implementujte dodatočné bezpečnostné opatrenia, a v prípade potreby zmeňte informačnú architektúru.
- ✓ Udržujte všetky záznamy, poznámky a artefakty pre potreby ďalšieho vyšetrovania.

Znalecké odvetvia relevantné pri riešení ransomvéru

10 10 00 Bezpečnosť a ochrana informačných systémov	10 04 00 Riadiaca technika, výpočtová technika (hardvér)
10 11 00 Kybernetická bezpečnosť	10 09 00 Počítačové programy (softvér)
10 02 00 Elektronika	49 20 00 Kriminalistická informatika

ČO JE TO RANSOMVÉR A AKO SA CHRÁNIŤ?

TIPY/OPATRENIA PRED-POČAS-PO
ZASIAHNUTÍ RANSOMVÉROM

Čo je to ransomvér?

Ide o slovný novotvar, ktorý vznikol spojením dvoch anglických slov: „ransom“ a „software“. Čo znamená „software“, to už dnes vedia aj malé deti - slovo bolo už prevzaté aj do slovenského jazyka, píše sa tak, ako sa vyslovuje v angličtine: „softvér“.

Výraz „ransom“ znamená v angličtine výkupné. Výraz „ransomware“ (po slovensky „ransomvér“) vznikol príchodom nového typu škodlivého softvéru, ktorý vydiera používateľa o výkupné.

V prvom kroku útočníci na diaľku infikujú počítač a následne, pomocou tohto špeciálneho typu počítačového kódu, postupne zašifrujú alebo ukradnú dáta. Za ich vrátenie, sprístupnenie alebo nezverejnenie žiadajú, aby používateľ zaplatil.

Stratégia obrany proti ransomvéru

- ✓ Zaraďte ransomvér medzi vysoké riziká v katalógu hrozieb a rizík, vykonajte analýzu dopadov (BIA) a odhadnite možné finančné straty z výpadku vašej činnosti, straty údajov, zverejnenia údajov, nákladov na obnovu infraštruktúry a nákladov na nápravu poškodenej reputácie.
- ✓ Na úrovni najvyššieho vedenia organizácie prijmite zásadné strategické rozhodnutie neplatiť výkupné. Platenie výkupného nemusí zaručiť návrat a nezverejnenie dát, vôbec neznižuje náklady na obnovu infraštruktúry a zároveň financuje skupiny, vykonávajúce trestnú činnosť.
- ✓ Zavedzte technické a organizačné bezpečnostné opatrenia.
- ✓ Zvážte možnosť poistenia proti kybernetickým rizikám, ak je také poistenie pre vás dostupné.

Pre dosiahnutie primeranej ochrany pred ransomvérom je potrebné venovať čas a finančné zdroje na zaručenie kybernetickej hygieny organizácie, na zvyšovanie bezpečnostného povedomia používateľov a na implementáciu preventívnych bezpečnostných opatrení.

Ako prebieha ransomvérový útok?

Pochopenie priebehu ransomvérového útoku môže poskytnúť štruktúrovaný spôsob, ako odhaliť, alebo zmať útok v jeho skorších štádiách a ako je možné zabrániť útočníkom dosiahnuť ich cieľ. Keď už sú dáta zašifrované a útočníci požadujú výkupné, vaše možnosti riešenia sú obmedzené.

Plánovanie ochrany pred ransomvérom

- ✓ Stanovte hodnotu kritických informačných aktív organizácie.
- ✓ Navrhňte proces reakcie na kybernetické bezpečnostné incidenty, vrátane jasných pravidiel eskalácie informácií v rámci organizácie a pokynov pre vykonávanie internej komunikácie.
- ✓ Navrhňte a vopred schváľte pravidlá externej komunikácie, informovania médií a informovania tretích strán potenciálne dotknutých incidentom.
- ✓ Aktívne vyhľadávajte a získavajte informácie o hrozbách, zraniteľnostiach, technikách útočníkov a zapojte sa do technických platforiem na výmenu takýchto informácií.
- ✓ Navrhňte a schváľte plán kontinuity činnosti (BCP) a plán havarijnej obnovy prevádzky po kybernetickom bezpečnostnom incidente (DRP).
- ✓ Vopred identifikujte možných poskytovateľov služieb a dodávateľov, ktorí vám môžu pomôcť v skoršom zotavení sa po incidente.
- ✓ Vykonávajte overovanie účinnosti implementovaných bezpečnostných opatrení.
- ✓ Neustále pracujte na zvýšení vyspelosti procesov riadenia zraniteľností, hrozieb a rizík.

Pamätajte, že procesy riešenia incidentov majú vždy dva hlavné ciele:

- 1) Napraviť nežiaduci stav a obnoviť prevádzku (s cieľom pokračovať v štandardnej činnosti)
- 2) Získať digitálne stopy použiteľné v dôkaznom konaní (s cieľom vyšetriť incident a potrestať páchatelov)

Preventívne bezpečnostné opatrenia

- ✓ Obvyklou súčasťou ransomvérového útoku je škodlivý softvér (malvér). Zavedte detekciu škodlivého kódu a anomálneho správania na pracovných staniciach a serveroch. Zabezpečte tiež, aby do skenovania možného výskytu malvéru boli zahrnuté všetky komunikačné kanály, vrátane zobrazovania obsahu webstránok, USB portov, e-mailu, protokolov na prenos súborov, služieb okamžitých správ, kanálov určených na výmenu údajov s tretími stranami atď.
- ✓ Zavedte zásadu najnižších privilégii, podľa ktorej sú každému používateľovi obmedzené systémové právomoci iba na rozsah potrebný na splnenie pridelených úloh (Principle of least privilege).
- ✓ Zavedte procesy manažmentu identít a prístupov a pravidelnú kontrolu prístupových účtov a oprávnení. Detegujte a následne trvalo blokujte nepoužívané prístupové účty.
- ✓ Zavedte proces riadenia softvérových vydání a zavedte pravidlá pre inštaláciu softvéru. Softvér sťahujte a inštalujte iba z overených a povolených zdrojov.
- ✓ Zavedte proces nasadzovania softvérových aktualizácií a záplat.
- ✓ Zavedte proces zálohovania kritických údajov na základe pravidla 3-2-1. Pravidelne zálohujte kritické dáta a poznajte umiestnenie záloh kritických dát. Vykonávajte pravidelné preverenie záloh, testujte obnovu dát zo záloh a precvičujte zavedené plány kontinuity činnosti a plánov havarijnej obnovy. Do testovania BCP a DRP zapojte aj členov vedenia organizácie.
- ✓ Zálohovaciu infraštruktúru prevádzkujte úplne oddelene od produkčnej infraštruktúry (technológia, heslá).
- ✓ Implementujte segmentáciu počítačovej siete tak, aby sa informačné systémy so službami priamo prístupnými z externých sietí nachádzali v samostatných sieťových segmentoch a aby v rovnakom segmente boli umiestnené vždy iba informačné systémy s rovnakými bezpečnostnými požiadavkami, rovnakej kategórie a s podobným účelom.
- ✓ Vzdelávajte zamestnancov, neustále zvyšujte ich bezpečnostné povedomie.
- ✓ Interne, alebo prostredníctvom vopred zazmluvnených dodávateľov si zabezpečte spôsobilosť vykonať analýzu škodlivého kódu.

Zálohovanie 3-2-1 je rokmi overená metodika zálohovania a obnovy údajov, ktorou sa zabezpečí, že údaje sú primerane chránené a že v prípade potreby sú k dispozícii aktuálne záložné kópie údajov.

Koncept stratégie zálohovania 3-2-1:

